

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2023. gada 16. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patvēruma politika – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Kritēriji un mehānismi tādas dalībvalsts noteikšanai, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu – 6. panta 1. punkts – Bērna labākās intereses – 16. panta 1. punkts – Apgādājamais – 17. panta 1. punkts – Diskrecionārā klauzula – Īstenošana dalībvalstī – Trešās valsts valstspiederīgā, kas sava starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas brīdī ir grūtniecības stāvoklī – Laulība – Laulātais, kas ir starptautiskās aizsardzības saņēmējs attiecīgajā dalībvalstī – Lēmums par atteikumu izskatīt pieteikumu un pārsūtīt pieteikuma iesniedzēju uz citu dalībvalsti, kas tiek uzskatīta par atbildīgu par šo pieteikumu

Lietā C-745/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande) iesniegusi ar 2021. gada 29. novembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 2. decembrī, tiesvedībā

L.G.

pret

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs D. Gracijs [*D. Gratsias*], piektās palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*] (referents) un tiesnesis Z. Čehi [*Z. Csehi*],

ģenerālvokāte: T. Čapeta [*T. Čapeta*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- L.G. vārdā – *F. van Dijk* un *A. Khalaf, advocaten,*
- Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman* un *M. H. S. Gijzen,* pārstāves,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *L. Grønfeldt* un *F. Wilman*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokātes uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regulas (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp.; turpmāk tekstā – “Dublinas III regula”), 16. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp trešās valsts valstspiederīgo un *staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (tieslietu un drošības valsts sekretārs, Nīderlande) (turpmāk tekstā – “valsts sekretārs”) par pēdējā minētā lēmumu atteikties izskatīt šīs valstspiederīgās iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu un viņu pārsūtīt uz Lietuvas Republiku, pamatojoties uz to, ka par šī pieteikuma izskatīšanu atbildīga ir šī cita dalībvalsts.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula (ES) Nr. 343/2003

- 3 Padomes Regulas (EK) Nr. 343/2003 (2003. gada 18. februāris), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2003, L 50, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “Dublinas II regula”), 15. panta “Humānā klauzula”, kas ietverts šīs regulas IV nodaļā, 2. punktā, bija paredzēts:
“Ja attiecīgā persona ir atkarīga no citu palīdzības grūtniecības, jaundzimuša bērna, nopietnas saslimšanas, smagas invaliditātes vai vecuma dēļ, dalībvalstis parasti patur patvēruma meklētāju kopā ar citiem radniekiem vai apvieno ar tiem kādā no dalībvalstu teritorijām, ja vien ģimenes saites ir pastāvējušas jau izcelsmes valstī.”
- 4 Dublinas II regula 2013. gada 19. jūlijā tika atcelta un aizstāta ar Dublinas III regulu.

Dublinas III regula

- 5 Dublinas III regulas I nodaļā “Priekšmets un definīcijas” ietvertais 2. pants “Definīcijas” ir formulēts šādi:

“Šajā regulā:

[..]

- g) “ģimenes locekļi”, ciktāl šāda ģimene jau pastāvējusi izcelsmes valstī, ir šādi pieteikuma iesniedzēja ģimenes locekļi, kas atrodas dalībvalstu teritorijā

– pieteikuma iesniedzēja laulātais vai viņa neprecējies partneris, ar kuru viņam ir stabila attiecība, ja atbilstīgi dalībvalsts tiesību aktiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi neprecētus pārus uzskata par pielīdzināmiem precētiem pāriem,

[..].”

- 6 Šīs regulas II nodaļā “Vispārīgi principi un garantijas” ietvertā 3. panta “Piekļuve starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūrai” 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis izskata jebkuru starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko kādai no šīm valstīm tās teritorijā, tostarp pie robežas vai tranzīta zonās, iesniedz trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks. Pieteikumu izskata viena dalībvalsts, kas saskaņā ar III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem ir noteikta par atbildīgo.”

- 7 Minētās regulas 6. pantā “Garantijas nepilngadīgajiem” ir paredzēts:

“1. Bērna intereses ir dalībvalstu galvenais apsvēruma attiecībā uz visām šajā regulā paredzētajām procedūrām.

[..]

3. Bērna interešu izvērtēšanā dalībvalstis cieši sadarbojas savā starpā un jo īpaši ņem vērā šādus faktorus:

- a) ģimenes atkalapvienošanās iespējas;

[..].”

- 8 Dublinas III regulas III nodaļā “Kritēriji atbildīgās dalībvalsts noteikšanai” ir ietverts 7.–15. pants.

- 9 Saskaņā ar šīs regulas 9. pantu “Ģimenes locekļi, kas ir starptautiskās aizsardzības saņēmēji”:

“Ja pieteikuma iesniedzējam ir kāds ģimenes loceklis, kuram ir atļauts uzturēties dalībvalstī kā starptautiskās aizsardzības saņēmējam, neatkarīgi no tā, vai šī ģimene ir bijusi izveidota iepriekš izcelsmes valstī, tad minētā dalībvalsts ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ar noteikumu, ka attiecīgās personas ir rakstiski paudušas savu vēlēšanos.”

- 10 Šīs regulas 12. panta “Uzturēšanās atļauju vai vīzu izdošana” 2.–3. punktā ir paredzēts:
- “2. Ja pieteikuma iesniedzējam ir derīga vīza, par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kas izdevusi šo vīzu [..].
3. Ja pieteikuma iesniedzējam ir vairāk nekā viena derīga uzturēšanās atļauja vai vīza, ko izdevušas dažādas dalībvalstis, tad atbildību par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu dalībvalstis uzņemas šādā secībā:
- a) dalībvalsts, kas ir izdevusi uzturēšanās atļauju, piešķirot tiesības uz ilgāko uzturēšanās laikposmu, vai arī, ja visu atļauju derīguma termiņi ir vienādi, dalībvalsts, kura ir izdevusi uzturēšanās atļauju ar visvēlāko derīguma beigu termiņu;
 - b) dalībvalsts, kas ir izdevusi vīzu ar visvēlāko derīguma beigu termiņu, ja dažādās vīzas ir viena veida vīzas;
 - c) ja vīzas ir dažāda veida vīzas, – dalībvalsts, kas ir izdevusi vīzu ar visilgāko derīguma termiņu, vai, ja derīguma termiņi ir vienādi, dalībvalsts, kura ir izdevusi vīzu ar visvēlāko derīguma beigu termiņu.”
- 11 Dublinas III regulas IV nodaļā “Apgādājamie un diskrecionārās klauzulas” ietvertā 16. panta “Apgādājamie” 1. punktā ir noteikts:
- “Ja pieteikuma iesniedzējs, ņemot vērā grūtniecības, jaundzimuša bērna, nopietnas saslimšanas, smagas invaliditātes vai vecuma dēļ ir atkarīgs no palīdzības, ko sniedz viņa bērns, brālis vai māsa vai vecāks, kas likumīgi uzturas kādā dalībvalstī, vai ja pieteikuma iesniedzēja bērns, brālis vai māsa vai vecāks, kas likumīgi uzturas kādā no dalībvalstīm, ir atkarīgs no pieteikuma iesniedzēja palīdzības, dalībvalstis pieteikuma iesniedzēju parasti patur kopā vai apvieno ar minēto bērnu, brāli vai māsu vai vecāku, ar noteikumu, ka ģimenes saites ir pastāvējušas izcelsmes valstī, ka bērns, brālis vai māsa vai vecāks, vai pieteikuma iesniedzējs ir spējīgs rūpēties par apgādājamo un ka attiecīgās personas ir rakstiski paudušas savu vēlmi.”
- 12 Šīs pašas nodaļas 17. panta “Diskrecionārās klauzulas” 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts:
- “Atkāpjoties no 3. panta 1. punkta, katra dalībvalsts var nolemt izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko tai iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, pat ja saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem kritērijiem šāda izskatīšana nav attiecīgās dalībvalsts pienākums.”
- 13 Minētās regulas VI nodaļas 1. iedaļā “Uzņemšanas un atpakaļuzņemšanas procedūras” ietvertā 20. panta “Procedūras uzsākšana” 3. punktā ir noteikts:
- “Šajā regulā nepilngadīgais, kas ir kopā ar pieteikuma iesniedzēju un atbilst ģimenes locekļa definīcijai, nav nošķirams no ģimenes locekļa un viņa stāvoklis ir tās dalībvalsts ziņā, kura ir atbildīga par minētā ģimenes locekļa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, pat ja nepilngadīgais nav pieteikuma iesniedzējs, ar noteikumu, ka tas ir nepilngadīgā interesēs. Tāda pati attieksme piemērojama bērniem, kas dzimuši pēc pieteikuma iesniedzēja ierašanās dalībvalstu teritorijā, neuzsākot jaunu procedūru viņu uzņemšanai.”

Nīderlandes tiesības

- 14 Saskaņā ar *Burgerlijk Wetboek* (Nīderlandes Civilkodekss) pirmās grāmatas 2. pantu bērns, kura gaidībās ir sieviete, tiek uzskatīts par jau dzimušu, ja to prasa viņa intereses.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 15 Prasītāja pamatlietā, Sīrijas valstspiederīgā, no Lietuvas Republikas pārstāvniecības Baltkrievijā saņēma vīzu, kas bija derīga no 2016. gada 10. augusta līdz 2017. gada 9. novembrim.
- 16 2017. gada jūlijā viņa atstāja Sīriju un, šķērsojusi tostarp Turciju, Grieķiju, Lietuvu un Poliju, 2017. gada 27. septembrī ieradās Nīderlandē.
- 17 2017. gada 28. septembrī prasītāja pamatlietā Nīderlandē iesniedza patvēruma pieteikumu.
- 18 2017. gada 10. oktobrī šī prasītāja apprecējās ar trešās valsts valstspiederīgo, kam šī dalībvalsts, kurā viņš dzīvo kopš 2011. gada, jau bija piešķirusi patvērumu. Minētā prasītāja un viņas vīrs pirms laulībām viens otru pazina, bet kopā tolaik nedzīvoja.
- 19 2017. gada 12. oktobrī Nīderlandes iestādes lūdza Lietuvas iestādēm uzņemt prasītāju pamatlietā, jo esot jāuzskata, ka Lietuvas Republika ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu saskaņā ar Dublinas III regulas 12. panta 2. vai 3. punktu.
- 20 2017. gada 12. decembrī Lietuvas iestādes šai uzņemšanai piekrita.
- 21 Tā kā valsts sekretārs 2018. gada 2. februārī izdeva lēmuma projektu par prasītājas pamatlietā pārsūtīšanu uz Lietuvu, šī prasītāja iesniedza apsvērumus par šo projektu, 2018. gada 16. februārī paziņojot un pierādot, ka ir grūtniecības stāvoklī.
- 22 Ar 2018. gada 12. marta lēmumu valsts sekretārs nolēma neizskatīt prasītājas pamatlietā iesniegto patvēruma meklētāja termiņuzturēšanās atļaujas pieteikumu, jo par šī pieteikuma izskatīšanu bija atbildīga Lietuvas Republika (turpmāk tekstā – “strīdīgais lēmums”).
- 23 2018. gada 20. jūnijā prasītājai pamatlietā Nīderlandē piedzima meita. Prasītājas pamatlietā iesniegtajā un divu ekspertu sagatavotajā 2018. gada 3. augusta ziņojumā, pamatojoties uz ģenētiskā materiāla salīdzinājumu, tika secināts, ka ar varbūtību, kas tuva pārliecībai, šis prasītājas laulātais ir šī bērna tēvs. Tas saskaņā ar Nīderlandes tiesībām tā ir arī *ipso jure*, jo bērns ir dzimis laulības laikā.
- 24 Tad valsts sekretārs prasītājas pamatlietā meitai izsniedza likumīgas termiņuzturēšanās atļauju, uz kuru attiecās ierobežojums, ka uzturēšanās vietai ir jābūt “pie tēva”.
- 25 Prasītāja pamatlietā cēla prasību *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande), kas ir iesniedzējtiesa, lūdzot strīdīgo lēmumu atcelt. Šis prasības pamatojumam viņa atsaucās attiecīgi uz Dublinas III regulas 9. pantu, 16. panta 1. punktu un 17. panta 1. punktu viņas pieteikuma iesniegšanas brīdī nedzimušā bērna labāko interešu gaismā.

- 26 Vispirms attiecībā uz Dublinas III regulas 9. pantu iesniedzējtiesa norāda, ka ar 2018. gada 4. aprīļa starplēmumu ir noraidījusi argumentāciju attiecībā uz šīs tiesību normas pārkāpumu. Tādējādi tai šis vērtējums esot saistošs, ja neesot primāru apsvērumu to pārskatīt.
- 27 Turpinājumā – attiecībā uz šīs regulas 17. panta 1. punktu šī tiesa norāda, ka, lai gan, ņemot vērā šo tiesību normu, tā šajā pašā starplēmumā ir uzskatījusi, ka valsts sekretāra veiktā pārbaude strīdīgajā lēmumā ir pārāk ierobežota, šis vērtējums nevarot tikt atstāts spēkā. 2019. gada 23. janvāra spriedumā M.A. u.c. (C-661/17, EU:C:2019:53, 71. punkts) Tiesa pa šo laiku esot atzinusi, ka ar bērna labākajām interesēm saistīti apsvērumi nevar radīt pienākumu dalībvalstij izmantot šo 17. panta 1. punktu un tārad izskatīt pieteikumu, kuru izskatīt nav tās pienākums. Šī Tiesas sniegtā Savienības tiesību interpretācija esot primārs apsvēruma, lai atkāptos no starplēmumā izdarītā vērtējuma.
- 28 Visbeidzot, attiecībā uz minētās regulas 16. panta 1. punktu iesniedzējtiesa norāda, ka prasītājas pamatlietā ieskatā šī tiesību norma būtu jāinterpretē plaši, tāpat kā Tiesa 2012. gada 6. novembra spriedumā K (C-245/11, EU:C:2012:685) ir interpretējusi Dublinas II regulas 15. panta 2. punktā ietvertu līdzīgo tiesību normu, kas ir tās priekšgājēja, jo no bērna labāko interešu skatpunkta neesot nozīmes tam, ka ģimenes saite starp vēl nedzimušo bērnu un tēvu mātes izcelsmes valstī vēl nav pastāvējusi.
- 29 Savukārt valsts sekretārs apgalvo, ka Nīderlandes Civilkodeksa pirmās grāmatas 2. pants attiecas tikai uz civiltiesībām, nevis uz tiesībām saistībā ar uzturēšanos vai atbildību par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu. Piedevām Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 24. pants neattiecoties uz vēl nedzimuša bērna aizsardzību. Turklāt Dublinas III regulas 16. pantā neesot minētas atkarības attiecības starp starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju un viņa partneri. Tiesa 2012. gada 6. novembra spriedumā K (C-245/11, EU:C:2012:685) sniegtā interpretācija šajā ziņā esot novecojusi, izņemot to, ka šajā spriedumā ir uzsvērta prasība par ģimenes saišu pastāvēšanu izcelsmes valstī. Visbeidzot, šī regula prasītājas pamatlietā meitai vairs neesot piemērojama, jo šī meita pa šo laiku ir ieguvusi pagaidu uzturēšanās atļauju, kas viņai ļauj palikt pie tēva. Un vispār, tā kā tas atbilstot bērna labākajām interesēm, ģimenes dzīve ar abiem vecākiem varot tikt īstenota Lietuvā.
- 30 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, ņemot vērā prasītājas pamatlietā dzemdību datumu, viņa ir bijusi grūtniecības stāvoklī aptuveni kopš 2017. gada septembra vidus, proti, pirms starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas. Saskaņā ar Nīderlandes Civilkodeksa pirmās grāmatas 2. pantu pastāvot pienākums bērnu, kura gaidībās bija prasītāja pamatlietā, uzskatīt par jau dzimušu, ja tas ir viņa interesēs.
- 31 Tādējādi rodoties jautājums, vai Savienības tiesības liedz patstāvīgi ņemt vērā vēl nedzimuša bērna intereses, kad tiek noteikta par patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgā dalībvalsts un pieņemts pārsūtīšanas lēmums. Šajā ziņā 2019. gada 23. janvāra spriedumā M.A. u.c. (C-661/17, EU:C:2019:53) Tiesa jau esot atzinusi, ka no Dublinas III regulas 20. panta 3. punkta izriet – tiek pieņemts, ka ģimenes grupas vienotības saglabāšana ir bērna labākajās interesēs. Pirmkārt, ar šo tiesību normu bērnam, kas piedzimst pēc patvēruma meklētāja ierašanās dalībvalsts teritorijā, tieši tiekot piešķirts tāds pats statuss kā bērnam, kas ir kopā ar minēto patvēruma meklētāju. Otrkārt, esot kļūdaini uzskatīt, ka šī vienotība patvēruma pieteikuma izskatīšanas laikā varētu īstenoties Lietuvā, jo bērna tēvam nav uzturēšanās tiesību šajā dalībvalstī.

- 32 Cits jautājums, kas jāatrisina, esot par to, vai ir izslēgta Dublinas III regulas 16. panta 1. punkta piemērošana. Saskaņā ar šīs tiesību normas formulējumu tā attiecoties tikai uz pieteikuma iesniedzēja bērniem, brāļiem, māsām un vecākiem, bet nevis uz minētā laulāto. Tomēr 2012. gada 6. novembra spriedumā K (C-245/11, EU:C:2012:685) Tiesa līdzīgo tiesību normu, kas ir šī 16. panta 1. punkta priekšgājēja, proti, Dublinas II regulas 15. panta 2. punktu, esot interpretējusi plaši.
- 33 Gadījumā, ja minēto 16. panta 1. punktu varētu piemērot, rodoties arī jautājums, vai prasītājas pamatlietā grūtniecība ir radījusi atkarības situāciju attiecībā pret viņas vīru šīs tiesību normas izpratnē. Šajā ziņā esot jāņem vērā tas, ka prasītājai Lietuvā nav ģimenes vai citu attiecību, viņa nezina šīs dalībvalsts valodu un viņai nav iztikas līdzekļu. Principā starp ļoti mazu bērnu un katru no viņa vecākiem pastāvo atkarības attiecības.
- 34 Visbeidzot, pieņemot, ka Savienības tiesības neliedz ņemt vērā vēl nedzimuša bērna intereses, iesniedzējtiesai nav skaidrs, vai no šādām bērna interesēm izriet, ka Nīderlandes iestādēm saskaņā ar Dublinas III regulas 16. panta 1. punktu, izņemot ārkārtas apstākļus, bija jānodrošina, lai šis bērns starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas laikā varētu palikt kopā ar savu tēvu.
- 35 Šādos apstākļos *Rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai ar Savienības tiesībām netiek pieļauts, ka, nosakot dalībvalsti, kas ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu, tāda bērna interesēm, ar kuru patvēruma pieteikuma iesniedzēja patvēruma pieteikuma iesniegšanas brīdī bija stāvoklī, saskaņā ar valsts tiesību normu tiek piešķirta patstāvīga nozīme?
- 2) a) Vai ar Dublinas III regulas 16. panta 1. punktu netiek pieļauts, ka šī tiesību norma tiek piemērota, ja runa ir par patvēruma pieteikuma iesniedzējas laulāto, kas likumīgi uzturas dalībvalstī, kurai ir adresēts patvēruma pieteikums?
b) Ja atbilde ir noliedzoša: vai pieteikuma iesniedzējas grūtniecība pamatoja atkarību šīs tiesību normas izpratnē attiecībā uz laulāto, no kā viņa bija stāvoklī?
- 3) Gadījumā, ja ar Savienības tiesībām netiek liegts tas, ka, nosakot par patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgo dalībvalsti, nedzimuša bērna interesēm saskaņā ar valsts tiesību normu tiek piešķirta patstāvīga nozīme, vai tad Dublinas III regulas 16. panta 1. punkts var tikt piemērots attiecībām starp nedzimušo bērnu un šī nedzimušā bērna tēvu, kurš likumīgi uzturas dalībvalstī, kurai ir adresēts patvēruma pieteikums?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par otro un trešo jautājumu

- 36 Ar otro un trešo jautājumu, kuri ir jāizskata kopā un kā pirmie, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Dublinas III regulas 16. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams, ja pastāv atkarības attiecības vai nu starp starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju un tā laulāto, kas likumīgi dzīvo dalībvalstī, kurā ir iesniegts šādas aizsardzības pieteikums, vai arī starp šī pieteikuma iesniedzēja vēl nedzimušo bērnu un šo laulāto, kas ir arī šī bērna tēvs.

- 37 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalstis parasti atstāj kopā vai apvieno pieteikuma iesniedzēju un attiecīgi “viņa bērnu[u], brāl[i] vai mās[u] vai vecāk[u]”, kuri likumīgi dzīvo dalībvalstī, ja starp tiem pastāv atkarības attiecības, ar nosacījumu, ka ģimenes saites ir pastāvējušas izcelsmes valstī, neatkarīgi no tā, vai attiecīgajā gadījumā šis bērns, brālis vai māsa, vecāks vai pieteikuma iesniedzējs ir spējīgs rūpēties par apgādājamo, un ka attiecīgās personas ir rakstiski paudušas savu vēlmi.
- 38 Jākonstatē, ka no šī formulējuma skaidri izriet – Dublinas III regulas 16. panta 1. punkts nav piemērojams atkarības attiecību gadījumā starp starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju un tā laulāto, jo šajā tiesību normā šādas atkarības attiecības nav minētas.
- 39 Kā pamatoti norādījusi Nīderlandes valdība un Eiropas Komisija, tam, kā Tiesa 2012. gada 6. novembra sprieduma K (C-245/11, EU:C:2012:685) 38.–43. punktā ir interpretējusi Dublinas II regulas 15. panta 2. punktā – kas ir Dublinas III regulas 16. panta 1. punkta priekšgājēja norma – lietoto vārdkopu “cit[i] radniek[i]”, šajā ziņā nav nozīmes, jo pēdējā minētajā tiesību normā šī vārdkopa ir aizstāta ar izsmeļošu personu sarakstu, kurā nav ietverts laulātais vai pastāvīgs partneris, lai gan tie pieder pie “ģimenes locekļiem”, kā šie locekļi ir definēti Dublinas III regulas 2. panta g) punktā.
- 40 Piedevām no Dublinas III regulas 16. panta 1. punkta formulējuma tikpat skaidri izriet, ka šī tiesību norma ir piemērojama tikai tādu atkarības attiecību gadījumā, kurās iesaistīts starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs, vai nu, ja tas ir atkarīgs no personām, kuras ir uzskaitītas šajā tiesību normā, vai arī, otrādi – ja minētās personas ir atkarīgas no šī pieteikuma iesniedzēja.
- 41 No tā izriet, ka šī tiesību norma nav piemērojama atkarības attiecību gadījumā starp šāda pieteikuma iesniedzēja bērnu un vienu no šīm personām kā, piemēram, šajā gadījumā – šī bērna tēvu, kurš ir arī pamatlietā aplūkotās starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējas laulātais.
- 42 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro un trešo jautājumu ir jāatbild, ka Dublinas III regulas 16. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams, ja pastāv atkarības attiecības vai nu starp starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju un tā laulāto, kas likumīgi dzīvo dalībvalstī, kurā ir iesniegts šādas aizsardzības pieteikums, vai arī starp šī pieteikuma iesniedzēja vēl nedzimušo bērnu un šo laulāto, kas ir arī šī bērna tēvs.

Par pirmo jautājumu

- 43 Tā kā iesniedzējtiesa pirmajā jautājumā nemin nevienu konkrētu Savienības tiesību normu, jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu ieviestajā valstu tiesu un Tiesas sadarbības procedūrā Tiesas ziņā ir sniegt valsts tiesai noderīgu atbildi, kas tai ļautu atrisināt tās izskatīšanā esošo strīdu. No šī skatpunkta Tiesai attiecīgā gadījumā ir jāpārformulē tai uzdotais jautājums. Šajā ziņā Tiesa no visas valsts tiesas sniegtās informācijas, it īpaši no iesniedzējtiesas nolēmuma pamatojuma, var nošķirt minēto tiesību elementus, kuriem, ņemot vērā strīda priekšmetu, ir nepieciešama interpretācija (spriedums, 2022. gada 20. oktobris, *Koalitsia “Demokratichna Bulgaria – Obedinenie”*(C-306/21, EU:C:2022:813, 43. un 44. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

- 44 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, kā norādīts šī sprieduma 27. punktā, izriet, ka iesniedzējtiesa starplēmumā, kas pieņemts pamatlietas kontekstā, sākotnēji uzskatīja, ka valsts sekretārs strīdīgajā lēmumā nav juridiski pietiekami pārbaudījis Dublinas III regulas 17. panta 1. punkta ietekmi. Tomēr vēlāk, pēc 2019. gada 23. janvāra sprieduma M.A. u.c. (C-661/17, EU:C:2019:53) pasludināšanas, iesniedzējtiesa šo vērtējumu acīmredzot ir pārskatījusi.
- 45 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Dublinas III regulas 17. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas liedz ar dalībvalsts tiesību aktiem kompetentajām valsts iestādēm noteikt pienākumu, vienīgi pamatojoties uz bērna labākajām interesēm, izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko iesniegusi trešās valsts valstspiederīgā, ja pieteikuma iesniegšanas brīdī viņa ir bijusi grūtniecības stāvoklī, lai gan saskaņā ar šīs regulas 7.–15. punktā izklāstītajiem kritērijiem ir noteikts, ka par šo pieteikumu ir atbildīga cita dalībvalsts.
- 46 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Dublinas III regulas 3. panta 1. punktu starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskata viena dalībvalsts, kas saskaņā ar šīs regulas III nodaļā, kurā ir ietverts 7.–15. pants, izklāstītajiem kritērijiem ir noteikta par atbildīgo.
- 47 Tomēr, atkāpjoties no šī 3. panta 1. punkta, minētās regulas 17. panta 1. punktā ir paredzēts – katra dalībvalsts var nolemt izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko tai iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, pat ja saskaņā ar šādiem kritērijiem šī izskatīšana nav attiecīgās dalībvalsts pienākums.
- 48 Ir taisnība, kā norādījusi Nīderlandes valdība, ka Tiesa 2019. gada 23. janvāra sprieduma M.A. u.c. (C-661/17, EU:C:2019:53) 72. punktā būtībā ir atzinusi, ka ar Dublinas III regulas 6. panta 1. punktu dalībvalstij, kas saskaņā ar šajā regulā izklāstītajiem kritērijiem nav atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, nav noteikts pienākums ņemt vērā bērna labākās intereses un pašai izskatīt šo pieteikumu atbilstoši minētās regulas 17. panta 1. punktam.
- 49 Tomēr jākonstatē, ka no šī sprieduma tāpat izriet, ka nekas neliedz dalībvalstij šādu pieteikumu izskatīt, pamatojoties uz to, ka šāda izskatīšana ir bērna labākajās interesēs.
- 50 Tiesa minētajā spriedumā arī ir atzinusi, ka no paša Dublinas III regulas 17. panta 1. punkta formulējuma skaidri izriet, ka ar šo tiesību normu – kuras mērķis ir saglabāt dalībvalstu prerogatīvas, kad tās īsteno tiesības piešķirt starptautisko aizsardzību, ļaujot katrai dalībvalstij suverēni, atkarībā no politiskiem, humāniem vai praktiskiem apsvērumiem piekrist izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pat ja atbilstoši šajā regulā definētajiem kritērijiem tā nav atbildīga par to, – lēmums veikt šādu izskatīšanu ir atstāts pašu dalībvalstu ziņā un turklāt šajā tiesību normā paredzēto tiesību īstenošanai nav izvirzīts nekāds konkrēts nosacījums. Tādējādi attiecīgās dalībvalsts ziņā ir, ņemot vērā ar šo regulu šādi piešķirtās novērtējuma brīvības apjomu, noteikt apstākļus, kuros tā vēlas izmantot ar šo 17. panta 1. punktu piešķirtās tiesības, un izlemt pašai izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru tā saskaņā ar minētajā regulā definētajiem kritērijiem nav atbildīga (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 23. janvāris, M.A. u.c., C-661/17, EU:C:2019:53, 58.–60., kā arī 71. punkts).
- 51 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesas ieskatā ar Nīderlandes Civilkodeksa normu, saskaņā ar kuru vēl nedzimis bērns ir jāuzskata par tādu, kas ir jau dzimis, ja tas ir viņa interesēs, pamatojoties uz īpašo nozīmi, kas ar šo tiesību normu ir piešķirta bērna labākajām interesēm, valsts iestādēm vienīgi šī iemesla dēļ ir noteikts pienākums

izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kuru ir iesniegusi trešās valsts valstspiederīgā, ja pieteikuma iesniegšanas brīdī viņa ir bijusi grūtniecības stāvoklī, pat ja saskaņā ar Dublinas III regulas III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem par šo pieteikumu ir atbildīga cita dalībvalsts.

- 52 Tādējādi šīs tiesas ieskatā ar šo valsts tiesību normu Nīderlandes iestādēm ir noteikts pienākums šādos apstākļos izmantot ar šīs regulas 17. panta 1. punktā paredzēto diskrecionāro klauzulu sniegtās tiesības.
- 53 To paturot prātā, iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai pamatlietā kompetentās valsts iestādes nav pārkāpušas valsts tiesības, noraidot prasītājas pamatlietā iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu, lai gan šī pieteikuma iesniegšanas brīdī viņa bija grūtniecības stāvoklī.
- 54 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Dublinas III regulas 17. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neliedz ar dalībvalsts tiesību aktiem kompetentajām valsts iestādēm noteikt pienākumu, vienīgi pamatojoties uz bērna labākajām interesēm, izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko iesniegusi trešās valsts valstspiederīgā, ja pieteikuma iesniegšanas brīdī viņa ir bijusi grūtniecības stāvoklī, lai gan saskaņā ar šīs regulas 7.–15. punktā izklāstītajiem kritērijiem ir noteikts, ka par šo pieteikumu ir atbildīga cita dalībvalsts.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 55 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regulas (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, 16. panta 1. punkts**

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas nav piemērojams, ja pastāv atkarības attiecības vai nu starp starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju un tā laulāto, kas likumīgi dzīvo dalībvalstī, kurā ir iesniegts šādas aizsardzības pieteikums, vai arī starp šī pieteikuma iesniedzēja vēl nedzimušo bērnu un šo laulāto, kas ir arī šī bērna tēvs.

- 2) Regulas Nr. 604/2013 17. panta 1. punkts**

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas neliedz ar dalībvalsts tiesību aktiem kompetentajām valsts iestādēm noteikt pienākumu, vienīgi pamatojoties uz bērna labākajām interesēm, izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko iesniegusi trešās valsts valstspiederīgā, ja pieteikuma iesniegšanas brīdī viņa ir bijusi grūtniecības stāvoklī, lai gan saskaņā ar šīs regulas

7.–15. punktā izklāstītajiem kritērijiem ir noteikts, ka par šo pieteikumu ir atbildīga cita dalībvalsts.

[Paraksti]